

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 22. APRILA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 34.

Večer v zakopih na ruski fronti.

Vojaki v topniških zakopih z zanimanjem berejo časopise.

Zadnji dan Pžemišla. ☉ Obupni poskusi oblegane trdnjave. ☉ Hrabri branitelj Pžemišla. ☉ Argirokastro. ☉ Domače slike. ☉ Slike z bojišč. ☉ Avstrijci napadejo v Karpatih ruski tren. Nočni boj v Bukovini. ☉ Denar, rešitelj življenja. ☉ Pred kužnim znamenjem. ☉ Albert I.

Zadnji dan Pžemišla. Na povelje poveljnika trdnjave zapuščata zadnja zrakoplovca mesto, sovražnik obsipa trdnjavo s hudim ognjem, posadka razstreljuje utrdbe.

Mati.

(Stjepan Širola).

V mali sobici je klečala pred podobo blažene Gospe stara mati objokanih oči. Poleg nje na stolu je stala čaša vode in kos kruha.

Bil je krasen jesenski predpoldan. Solnce je ravno upiralo svoje zlate žarke v nizko sobico, kjer je klečala stara mati in jokala...

»Hvaljen Jezus, mamica!« sem pozdravil.

»Na veke!« je odvrnila in me čudno pogledala, a še bolj čudno moj črno-žolti trak na levi roki.

»Ali ne stanuje tukaj neki Peter Galin?«

»To je moj sin, gospod.«

»On je vojak?«

»Da!« je dahnila stara ženica.

»Terezija Galin mu je mati?«

»Da, dobri gospod, to sem jaz. Edinec mi je in me je hranil s tistimi kronami, ki jih je dobival vsak teden, a sedaj, sedaj —« Dalje ni mogla govoriti.

»Vaš Peter je mizarški pomočnik... Vojak je in je moral oditi v boj.«

»Odšel je in ne bom ga videla več. Zapustil me je brez denarja, in da ni teh dobrih sosedov, bi umrla od lakote. Oh, jaz uboga, kaj naj storim?«

»Ne bojte se, mati! Dobri Bog in ljudje skrbe za Vas. Tu imate dvajset kron, ki Vam jih pošilja glavarstvo, za prvo pomoč...«

»Meni?« je vprašala.

»Da, Vam! Podpišite tole potrdilo.«

»Ne znam pisati,« je odgovorila in si otirala solze.

Pozval sem soseda, ki je podpisal kot priča, da sem oddal ženici dvajset kron, poslanih ji od glavarstva.

V prvih vrstah junaških vojakov se je boril tudi Peter Galin, močan in čvrst človek.

Šel je rad, ko so poklicali tudi njegov letnik, da se bojuje za kralja in dom. Okrašeni s trobojnicami in cvetjem so odšli prepevaje v boj... Spremila jih je glasba, meščanstvo, očetje, matere in žene do železniškega voza, kjer so si podajali roke, jokali in se poljubovali.

Godba je zaigrala molitev in možje so se odkrili. Ganljiv in pretresljiv prizor. Solze so zablestele v očeh ljudstva, ki je spremlilo junake do vlaka, ki naj jih sedaj odpelje na bojne poljane.

Ko je zaigrala godba cesarsko himno, so ljudje navdušeni začeli klicati: »Živi cesar! — Živi domovina!...«

In vlak se je odpeljal. Čula se je samo še pesem vojakov dolgo, dolgo, dokler se niso ljudje vrnili v svoja stanovanja.

Težko je bilo slovo. A domovina kliče in možje so veselo odšli na bojne poljane. — — —

V prvih vrstah je stal Peter Galin. Bil je četovodja, umen in spreten človek. Stotnik ga je takoj uvrstil med vojake, ki so bili določeni za patrolje, in on se je tudi zavedal svoje dolžnosti.

Tri dni hoda so že bili na sovražnih tleh pod strmo in z gozdovi poraslo goro. Bojne trombe so zadonele in boj se je pričel.

»Naprej, bratje!« je klical vodja, »za cesarja in dom!«

»Hura!« je zaorilo iz tisoč grl in vojaki so se zagnali naprej.

Hiteli in drveli so po strmini preko trupel sovražnih ljudi in konj. Razvila se je vsa grozota in strahota bitke, ki je trajala pozno v noč.

Naenkrat so neprijateljski topovi utihnili. Poveljnik se je začudil. Moralo se je dogoditi nekaj važnega.

»Kaj je?« so se vpraševali vojaki.

»Naprej na vrh!« je zapovedal vodja, in kakor bi z dlanjo udaril, se je zavalil cel polk gor na strmo planino. Sam polkovnik je bil prvi na vrhu, a na svoje začudenje je našel tam svojo patroljo, ki je stala kraj treh sovražnih topov, okoli katerih so ležali sovražniki, mrtvi in ranjeni.

»Pokorno javljam,« mu je naznanil vodja patrolje, »mi smo te topove zavzeli.«

»Živeli vojaki! Živel njih vodja Peter Galin!« so kriknili vojaki.

»Odmor!« je zapovedal polkovnik in vojska se je razdelila, da se odpočije, in samo straže so postavili na vseh straneh.

Polkovniku je Peter pripovedoval, kako se je plazil s svojim vodom po strmini proti vrhu planine in napadel sovražnika od strani.

»To jih je pa tako uplašilo, da so razbegnili na vse strani in pustili te topove,« je govoril Peter.

»Izvrstno, junak! Imenujem te narednikom in priporočil te bom v odlikovanje.«

Peter poljubi ponudeno mu desnico, a polkovnik ga poljubi na čelo.

»Da niso sovražniki tako blizu, bi proslavili ta slovesni dogodek, ali sedaj, otroci, mir!« je govoril hrabri vojskovodja. »Bodite oprezni, da nas sovražnik ne iznenadi.«

Iz daljave se je začul šum in topot in tudi straže so javile, da se bliža sovražnik, da zavzame planino.

Peter Galin je prosil za četo prostovoljcev, da pojde pred neprijatelja. Odšel je proti jugo-vzhodni strani, odkoder se je čul šum, in požrla ga je tema...

Naši vojaki so se pripravili za protinapad, in ker so stali na vrhu planine, so bili v izvrstnem položaju. Tako je napočilo jutro.

Polkovnik je razposlal druge patrolje, ki so javile, da se nahaja sovražnik v velikem številu v dolini sredi nekega velikega sela.

»A kje je Galin?«

»Ni ga nikjer,« javi patrolja. »Sli smo

Obupni poskusi oblegane posadke v Pžemišlu. Naskok enega oddelka trdnjavske posadke na bližnj vas, v kateri so se utrdili Rusi.

čisto do podnožja gore, a o njem in njegovih tovariših ni nikjer sledu.«

»Da, da, zelo drzen je,« je dejal stotnik Petrove stotnije.

Solnce je stalo že visoko na modrem nebu. Vojska je stala pripravljena, ali sovražnik se ni pomikal naprej. Nasprotno se je opazilo, da se obrača v nasprotno stran, odkoder se je slišalo tudi streljanje. Samo manjši del vojske je navalil na goro, a še te so naši vojaki zajeli.

Peter je prevaril sovražnika, da je glavna sila tam, kamor je odšel on; tako so bili sovražniki napadeni od dveh strani in so menili, da morajo zapustiti svoje močne pozicije.

A Galina ni bilo cel dan.

Naši so obkolili selo v dolini in zajeli mnogo sovražnikov in glej — med njimi je bil tudi Peter Galin.

»Ti tu?« so se začudili njegovi tovariši. »Pa tak? Po srbsko napravljen?«

»Da, to so bojne sleparije. Niso me spoznali. Donesel sem jim lažnive vesti — in vsi so šli proti vzhodu v one gozde.«

Sredi neprijateljske zemlje se je razlegala sedaj šala in smeh, a junaka Galina so vsi pozdravljali s spoštovanjem.

»To je junaški vojak!« so govorili in mu stiskali hrabro desnico.

A stara majka je jokala doma, ker ni dobila nikakega glasu.

»No, mamica, kako je?« sem jo vprašal pri drugem obisku. »Vam je sinko kaj pisal?«

»Nič, gospod, nič. Ne vem, ali je živ ali mrtev? Drugi pišejo

domov, samo od njega ni prav nobenega glasu.«

»O, ne bojte se, se bo že oglasil tudi on. — Prišel sem Vam povedat, da dobite hrano; hočete li?«

»Ah, Bog Vam vrni! Kaj ne bi hotela! — Ono podporo sem že davno potrošila in sem se že bala, kako bo nadalje.«

»Torej javite se jutri s tem listom pri društvu in dobivali boste hrano in kruh vsak dan.«

»O, hvala Vam, hvala!« je vzdihnila starka, ki sem jo ostavil s čutom zadovoljstva v srcu v njeni nizki sobici.

Drugi dan sem jo srečal s košaro, v kateri je nesla dobljeno hrano. A bila je žalostna, ker ji ni Peter nič pisal. Stala je na vratih in ogovarjala mimoidoče, znane in neznanke ji: »Ali se že vračajo iz boja?«

»O, mati, vračajo, pa samo ranjenci.«

»Ali je moj Peter ranjen?« je žalostno vprašala.

»Vprašajte v bolnici!« so ji odgovarjali.

In šla je do bolnice, kjer so bila zapisana imena ranjenih; a njenega Petra ni bilo med njimi. »O Bog! O Bog! Kaj naj storim jaz uboga, ako ga ujamejo, ubijejo ali ranijo?«

»On je junak,« ji je odgovoril sosed. »Ne bojte se zanj!«

In sanjala je tiste noči o svojem Petru. Videla ga je, kako sredi ognja pleza na drevo, kamor so streljali sovražniki. Vrani so krožili nad drevesom, nad glavo njenega sina, ki je visoko držal zastavo. Kri je tekla v potokih in ranjencev je bilo polno in — tedaj — ah — tudi Peter se je zvalil — —

Zbudila se je in nič več ni mogla zaspiti.

Kadarkoli si bil zjutraj v glavni cerkvi, si videl lahko pred kipom preblazene Gospe staro mater Galinovo. Svoje stare

General Kusmanek, junaški branitelj Pžemišla.

in solzne oči je upirala v obličje čudodelne Gospe in ustnice so ji drhtele. Gotovo je molila za svojega Petra — — — Čakal sem jo, da je zmolila.

»O, mamica, Vi ste?« sem jo nagovoril. Razvedrilo se ji je lice in dejala je: »Molila sem za svojega Petra in sedaj grem po hrano.«

»Tako je prav! Kdor prosi Boga, temu Bog tudi pomaga!« sem se poslovil.

Čez nekaj dni, ko smo zvedeli o veliki bitki, v kateri je padlo mnogo naših, sem šel mimo hiše, kjer je stanovala Petrova mati. Povedali so mi, da umira. Pohitim v njeno nizko sobico, kjer sta sedeli dve sosedki poleg postelje.

»Za božjo voljo, kaj Vam je, mati?«

»Slabo mi je, gospod. Vsled žalosti za sinom,« pravi bedna žena.

»Kako, zakaj?« sem se čudil jaz.

Vojna kapela.

S pomočjo dobrodelnih ljudi so na Nemškem v zadnjem času nabavili mnogo avtomobilov, ki so v notranjosti opravljeni kot kapela. Namen teh potujočih cerkvá je ta, da gredo povsod za svojo četo in tako omogočijo službo božjo in delitev zakramentov tudi v prednjih vrstah, tik pred sovražnikom. Vendar pa se ti avtomobili niso posebno obnesli. Pokazalo se je, da mnogokrat ne morejo zadostiti svojemu namenu, ker je teren ponekod tako neugoden, da težki avtomobil ne more za vojaki.

Zato v Avstriji misel na avtomobilne kapele ni našla tal. Pri nas so vpeljali namesto njih »vojne kapele«, ki so že prej obstajale, a so bile sedaj vsled prizadevanja vojaškega škofa Bjelika vsestransko

Iz poročil vojnih kuratov, ki se tolikokrat bridko pritožujejo, da nimajo priložnosti maševati, vemo, da je še mnogo čet brez vojne kapele. Zato bi bilo želeti, da se jih čim več odzove vabilu vojaškega škofa in prispeva po močeh za nabavo novih vojnih kapel. Doneski se pošiljajo na »Apost. Feldvikariat, Dunaj VIII. Skodagasse, 19.«

Desetletni junak.

Pred kratkim so v Moravski Beli cerkvi z veliko slovesnostjo pokopali desetletnega junaka, čigar krsta je bila vsa obsuta z venci in cveticami.

To je bil mali Jan Visnjevski iz Tarnova. V decembru preteklega leta je s svojimi starši, ki so bili poljski kmetje,

zapustil svoj rojstni kraj, ko so Rusi že streljali s topovi na dotični kraj. Potoma je sovražen šrapnel udaril v gručouběžnikov in pri tej priložnosti ubil Janu očeta in mater. Sosedje so odpeljali dečka seboj. Posrečilo se jim je uiti in dospeti do naše strelne črte, kjer je maledemu Janu tako ugajalo, da je hotel tam ostati. Le z vztrajnimi prošnjami je dosegel, da je smel ostati v vojaški črti. Radi spretnosti in urnosti se je vojakom kmalu tako priljubil, da niso več mogli biti brez njega. Posebno ponoči se je znal plaziti iz enega strelnega jarka v drugega ter prenašati od moža do moža vodo, hrano in municijo. Nekoč so v strelnem jarku četi pošli

Grški samostan v Argirokastu, središče grške agitacije za priklopitev grškega dela Albanije. Kakor je Italija med svetovno vojsko zasedla Valono, tako upa Grška s svojo nevtralnostjo doseči, da se ji priklopi grški del nekdanje Albanije.

»Ah! Ah!« tožila je starka. »Vse moje molitve so bile zastonj... Peter je mrtev, moj zlati, ljubi Peter,« je zaihtela.

»A kdo Vam je to povedal?«

»Ranjenec, ki je na lastne oči videl, kako mu je krogla prodrla srce — ah — to dobro srce.«

»To ni resnica! To so same laži! Jaz bom povprašal, kako je z njim... Umirite se.«

In šel sem v urad, kjer sem zvedel, da Peter Galin ni padel, temuč da se še hrabro bori, da je povišan in odlikovan. Pohitel sem drugi dan k njej, da ji oznanim veselo novico. Na vratih je stal pismo-noša, prinesel je vojno karto.

»Koga iščete?« sem vprašal.

»Terezo Galin,« odvrne pismo-noša.

»Glejte jo — mrtva je!« so dejali sosedje.

Prišli smo — prekasno... Umrla je zaradi laži... Umrla je vsled tuže za sinom! —

izpopolnjene, izboljšane in pomnožene. Denarna zbirka, ki je bila odločena za nabavo avtomobilnih kapel, se je torej zopet po želji škofa Bjelika porabila za vojne kapele; te so mnogo cenejše, vsled tega jih je bilo mogoče nabaviti več, s čimer je tudi njih namen — dajati vojakom v boju versko tolažbo — popolneje dosežen. Na naši fronti in v zasilnih bolnišnicah je sedaj kakih 300 vojnih kapel.

Vojna kapela je zaboj, obit z železno pločevino, težak samo 38 kilogramov. Nositi jo more torej en sam mož, naložiti se dá na vsak voz ali — če je potreba — tudi na avtomobil. Vsled tega jo je mogoče postaviti na vsakem kraju v fronti in celo v strelskih jarkih.

Zaboj se odpira kakor kovčeg. Znotraj je oltarna deska, ki se samo razmakne — in oltar je gotov. Vse, kar se rabi za službo božjo, se nahaja v vojni kapeli, mašna obleka, mašno orodje, sveče, zvonec, hostije in vino.

naboji, sovražni ogenj je pa bil tako močan, da ni bilo mogoče municijo nadomestiti. Vsak poskus je bil zastonj. Ko je mali Jan to videl, se je ponudil, da prinese municijo on, ker pa bi se s tem izpostavil smrtni nevarnosti, so to ponudbo odklonili. Junaček pa se je kljub temu na lastno pest splazil iz jarka proti municijskemu skladišču, je srečno dospel tja in naložil potrebno zalogo municije. Ko se je vračal, je komaj sto korakov pred strelskim jarkom počil pred njim ruski šrapnel in ga zadel. Vrli Jan je pa kljub rani hitel dalje, dokler ga niso, kakih deset korakov pred jarkom, zadeli novi strelji, da se je zgrudil. Naši vojaki so ga spravili na varno, z njim vred tudi municijo. Po bitki pa so sanitejci prenesli dečka v poljski lazaret, odkoder so ga poslali v rezervno bolnišnico v Moravsko Belo cerkev. Vendar so bile njegove rane tako težke, da je bila vsaka pomoč brezuspešna. Mladi junak jim je podlegel.

DOMA

† Franc Kotar.

(Slika objavljena v št. 33.)

Franc Kotar je bil rojen v Moravčah, okraj Litija. Zadnjih par let je bil deželni pismonoša v Kandiji pri Novem mestu. Služil je pri 17. pešp. in je bil ob času mobilizacije pridržen istemu polku. Skozi štiri mesece se je hrabro boril na severnem bojišču. Domov je pogosto pošiljal pozdrave ženi in otročičem in jim vedno sporočal, da jim bo imel mnogo povedati o svojih doživljajih. Pa ni mu bilo usojeno. Zadnje dni meseca novembra je bil težko ranjen in je dne 6. decembra izdihnil svojo blago dušo na Dunaju (Wilhelminespital).

Kako pretresljivo je gledati njegove male otroke! Ko slišijo, da prihaja vlak — pokojni je imel hišo v bližini kolodvora — hitijo k oknu ali pred hišo in veselo kličejo: »Atek se pelje!« Pa zaman ga čakajo.

Padel si častne smrti, dragi Francelj; dal Bog, da se zopet snidemo tam, kjer ni smrti in ločitve!

† Anton Podlipnik.

V bitki pri Grodeku na Malega šmarna dan 1914, ki je zahtevala od slovenskih polkov toliko smrtnih žrtev, je bil nevarno ranjen tudi poddesetnik 17. pešpolka v rezervi Anton Podlipnik, rudokop v Rajbelnu na Koroškem, doma v Ratečah na Gorenjskem.

Jakob Zidar
umrl na Ogrskem.

Ivan Bohinc
umrl v Krakovu.

Janez Škrbec
padel 27. oktobra 1914. na severnem bojišču.

Andrej Leskošek
padel na sev. bojišču.

Krogla iz ruskega šrapnela ga je zadela, ležečega v strelni vrsti, na desni strani in mu prodrla v hrbtenico. Vsled te rane je pokojnik izdihnil svojo junaško dušo 30. septembra 1914. v bolnišnici v Grodeku na Ogrskem.

Zapušča v domovini starše, več bratov in sestra. En brat je tudi v vojni v Galiciji. Počivaj mirno, dragi prijatelj Anton, v zemlji tuji!

† Janez Mav.

Druga žrtev krvave vojske v naši občini je bil Janez Mav, posestnik v Rafolčah št. 15 pri Brdu na Gorenjskem. Rojen je bil 8. maja l. 1874. Bil je občinski svetovalec in odbornik krajnega šolskega sveta na Brdu. Prva vojaška leta je služil pri 17. pešpolku, in sicer v Celovcu in Gradcu. Ko je slekel vojaško suknjo, se je spet oprijel kmečkega dela in kmalu postal gospodar v rojstni hiši. Ko pa se je lansko leto oglasil žalostni glas črnovojniške mobilizacije, je tudi on zvesto odhitel v vojno službo. Najprej je bil po-

slan v Černomelj na Dolenjskem za stražo k železnici. Iz Černomlja je bil prestavljen na Bazovico pri Trstu, kjer je bil do 27. septembra preteklega leta. Potem pa je moral z drugimi na južno bojišče. Udeležil se je več hudih bojev s Srbi. Krogla, katere so se usipale iz srbskih pušk, so mu prizanašale, a mrzav mu ni hotel prizanesti; uničil mu je zdravje. Na Novega leta dan so ga pripeljali v bolnišnico v Sarajevo. Bolan je bil tako, da si sam ni mogel nič pomagati z nobenim udom, zato je naročil usmiljenim sestram, če umrje, naj sporoče njegovi ženi, kar so sestre res storile in zraven poslale dve svetinjici, ki ju je imel rajni na vratu za spomin od žene. V bolnišnici je bil samo osem dni, deveti dan pa se je preselil iz te zares solzne doline v boljše življenje k Vsemogočnemu, kjer upamo, da je prejel zaslužen plačilo. Zapustil je ženo in šest nedoraslih otrok.

Obžalovan od žene, otrok in sorodnikov, naj blagi mož v miru počiva v hladni zemlji.

Anton Podlipnik
iz Rateč na Gorenjskem,
umrl v Aradu na Ogrskem.

Janez Mav
umrl v bolnišnici v
Sarajevu.

Janez Rantiša
padel na južnem
bojišču.

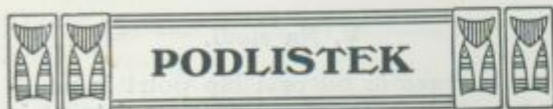
Rudolf Perko
padel na severnem
bojišču.

Franc Leskošek
padel na severnem
bojišču.

Ivan Žebre
odlikovan s hrabr. svetinjo,
padel na severnem bojišču.

PODLISTEK

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zaccone. — Prevel Josip Medic.
(Dalje.)

Upal je, da ima Leon listine, ki morejo dokazati, da je Armanda res hči gospe Kuran; ko je pa videl, da ne vé Leon o tem ničesar, je postal takoj ves hladen in nedostopen, kakor je bil vedno.

Leon se je torej vračal obupan, ko je naletel na Everarda. To nepričakovano srečanje je zopet oživilo njegove nade.

»Ali ste Vi, Everard?« ga je vprašal živahno. »Kako da Vas najdem tukaj, ob tej uri... in da me nagovarjate s tako prošnjo?«

»Beda!« je odgovoril Everard pobito.

»In Blanka?«

»Je bolna... leži.«

»Zakaj se niste obrnili name, zakaj mi niste pisali?«

»Mislil sem na to, pa Blanka ni hotela.«

»Uboğa, uboğa!« je mrmral Leon. »Pa hvala Bogu, da ste me sedaj našli, sedaj ji ne bo treba več trpeti. Prosim, peljite me k njej.«

»Dobro, popeljem Vas k njej, ker vem, da ji bo to ljubo.«

»Ali je zelo bolna?«

Everard je prijel Leona za roko in je dejal, zadušivši težek vzdih:

»Umira...«

»O, motite se... tako hudo ne bol!« je dejal Leon presenečen.

»Ne, ne motim se. Zdravnik mi ni hotel nič odgovoriti; ko sem ga izpraševal, se je nasmehnil. Seveda. Očetu je težko reči, da mu hči umira. Bilo bi kruto, kajne? Toda oče ima bistre oči in jaz sem jo videl.«

»Ali se je v tem kratkem času zelo izpremenila?«

»Pred tremi meseci je bila moja Blanka še tako lepa. Ali se je spominjaš? Morda se je samo meni zdelo, da je malo preveč bleda, toda lica so ji bila sveža,

oči so ji gledale prav v dno srca in glas ji je bil kakor godba. Sedaj pa...«

»Kako je sedaj?«

»Vidiš, sedaj je vse to minilo... Oči so ji kakor zastrte, čelo ji je mrljiško blede; z lic ji je izginila svežost in na ustnicah ni nikoli več njenega lepega smehljaja... Včasih je niti sam ne poznam več.«

»To je strašno!«

»Da, strašno je, pa to še ni vse.«

»In kaj je še?«

»Prejšnje čase sem rad govoril z njo

in sem v njenih nedolžnih, veselih besedah našel tolažbo in razvedrila po vseh nesrečah svojega strašnega življenja. In glej — danes ne izpregovori več besede! Grobna tišina je okrog nje, ki jo samo včasih prekine suhi in mučni kašelj. Srce se mi trga, kadar ga slišim, ta kašelj.«

Everard je med temi besedami ihtel. Leon ga je nehote prijel za roko in mu jo stisnil.

»Nikar, nikar!« je dejal mehko. »Nikar si ne jemljite tega toliko k srcu. Morda se preveč bojite. Poslal Vam bom dobrega zdravnika, ki jo bo natančno pogledal in

† Janez Rantaša

rojen l. 1892. pri Kapeli blizu Radgone. Ko je dovršil ljudsko šolo, se je šel učiti trgovine. Potem je bil par let trgovski pomočnik v Gornji Radgoni, nato si je pa ustanovil lastno trgovino v Murščaku pri Kapeli. Oktobra lanskega leta je šel prostovoljno k vojakom, ne sluteč, da bo to vzrok njegove zgodnje smrti. Bil je na srbskem bojišču, kjer je zbolel in 28. marca umrl v neki bolnišnici. Zapušča žalostno mater, 4 brate in sestro. Bil je dober sin in brat, tovarišem ljub prijatelj in vedno, zlasti v družbi, dobre volje.

Tvoj spomin, dragi Janez, ostane vedno med nami!

† Rudolf Perko

rojen l. 1886. pri Kapeli blizu Radgone. Ko je nastala mobilizacija, se je moral tudi on ločiti od svojih staršev, katerim je bil na stare dni edina podpora. Na severnem bojišču je padel 6. februarja t. l. zadet od krogle. Bil je blag mladenič, plemenit značaj, dober, zvest prijatelj svojim tovarišem, ki ga ohranijo pač v vednem spominu. Bodi Ti, vrli junak, tuja zemljica lahka in na svidenje nad zvezdami!

† Franc Leskošek

je padel 27. januarja na severnem bojišču. Rajni je bil rojen l. 1889. v fari Sv. Peter—Buče na Spodnjem Štajerskem. Sovražna krogla ga je zadela naravnost v srce. Ko smo zvedeli to žalostno novico in slišali milo tožbo zvonov po njem, so nam zalile solze oči, kajti kakor njegov padli brat Andrej, je bil tudi Franc vzor- nega življenja in splošno priljubljen.

† Andrej Leskošek

se je rodil l. 1887. v fari Sv. Peter—Buče na Spodnjem Štajerskem. Bojeval se je na severnem bojišču in je bil ravno na svoj rojstni dan zadet v glavo. Sedaj ga pokriva gališka zemlja.

Rajni je bil modrega obnašanja, krščanskega mišljenja in življenja, ljubitelj dobrega slovenskega berila, daleč naokrog znan in spoštovan. Doma zapušča žalujoče starše, neutolažljivo ženo in dva otroka.

† Jakob Zidar

rojen l. 1893. na Goreljcah pri Radečah, je izdihnil svojo blago dušo 30. januarja v bolnišnici na Ogrskem. Imel je nale- zljivo bolezen, pegasti legar. Služil je pri

lovskem bataljonu št. 7. Doma zapušča starše, 2 brata in 4 sestre. Bil je v cvetu let, čilega duha, veselega značaja, povsod priljubljen. Veselo je odšel v boj in je pred bojem slutil, da se ne vrne; in res mu ni bila sreča mila. Ko je v domači cerkvi zapel zvon zadnjo pesem za blagim mladeničem, je bilo marsikatero oko rosno.

Bodi Ti tuja zemljica lahka, na svidenje nad zvezdami!

† Desetnik Ivan Bohinc

iz Dobrave pri Kropi na Gorenjskem, je obolel in umrl na bojišču dne 28. oktobra 1914. Pokojni je služil tretje leto pri lovskem polku v Kanalu pri Gorici. Rojen je bil l. 1891. V vojno je šel z veseljem in je vestno izpolnjeval svojo težko dolž- nost. Doma ga zelo pogrešajo pri delu, katerega je mnogo. Bil je zelo priden in od vseh znancev spoštovan. Zapušča dva brata, ki sta oba v vojaških suknhah, doma pa žalujočo mater, sestro in naj- mlajšega brata. Odhajal je v nadi, da se kmalu vrne zdrav in vesel, pa Bog je hotel drugače. Naj se godi njegova sveta volja!

Počivaj sladko, dragi nam Ivan, v

Delo slovenskih pionirjev na bojnem polju v Karpatih.

Pionirji gredo na delo.

Zgradba šotora.

jo gotovo pozdravil. Meni se zdi čudno, da se je bolezen v tako kratkem času tako razvila; pred tremi meseci je bila Blanka še popolnoma zdrava.«

»Da, še pred tremi meseci,« je ponovil Everard, kakor bi govoril samemu sebi.

»Tu mora biti še poseben vzrok.«

»Seveda.«

»In ga je zdravnik uganil?«

»On ne more pomagati.«

»Kaj je torej? Kaj ji je škodovalo?«

Everard je žalostno odmajal z glavo. »Uboga Blanka bo umrla s svojo skrivnostjo, ki jo mori,« je odgovoril počasi, »in tudi jaz je ne morem izdati.«

»Morda ljubi koža?« je vzkliknil Leon.

Everard se je zganil.

»Nič več o tem,« je dejal trdo; »pozno je. Ona je sama in me pričakuje. Pojdi, pojdi, ne izgublajva časa!«

Odšla sta.

Potoma je Leon kupil zdravila s pomočjo recepta, ki ga je imel Everard, in dasi je bilo že pozno, je sklenil, da pojde in pogleda sam, kako je z Blanko, kateri je bil odkritosrčno in globoko vdan.

Stopala sta naglo in sta kmalu pri- spela do Everardovega stanovanja.

»Čudno,« je dejal Everard, ko sta stopila na dvorišče, »vsako noč gori ob njeni postelji luč, danes je pa tema v sobi.«

»Najbrže jo je ugasnila,« je odgovoril Leon.

Everard je vstopil v prvo sobo in je z nestrpnostjo roko prižgal svečo, pomignil Leonu, naj bo tiho, in je vstopil v Blan- kino sobo; Leon je čakal.

Komaj je Everard napravil nekaj ko- rakov v sobi, je Leon zaslišal strašen krik in nesrečni oče se je zopet prikazal pri vratih, ves blede in prepaden groze.

»Kaj je?« je vprašal Leon presenečen.

»Hči! Moja hči! Uboga Blanka!« je klical Everard v obupu.

»Ali je mrtva?«

Everard ga je prijel za roko in ga po- tegnill v sobo svoje hčere.

»Poglej!« je pristavil.

V sobi je bil velik nered, oprava je bila prevrnjena, postelja je pričala o hu- dem boju. Sicer pa je bila sobica prazna, Blanka je izginila.

V. Na sledi.

Everard je bil prvi hip potrjen in neod- ločen; toda njegova navadna podjetnost je kmalu oživela s podvojeno močjo. Obrnil se je k Leonu in mu dejal odločno:

»Počakaj me tukaj! Takoj se vrnem.«

»Kam greste?«

»Počakaj... počakaj!«

Naglo je odšel, pohitel preko stopnic in zbudil ženo, ki je zadnje dni stregla Blanki.

»Moj Bog, kaj se je zgodilo?« je vpra- šala dobra delavka, ko je videla, kako je Everard razburjen.

Ta ji je v kratkih, pretrganih besedah povedal, da je Blanka izginila, in jo vpra- šal, ali se ni v njegovi odsotnosti nič ne- navadnega zgodilo.

»Jaz vem samo to,« je odgovorila že- na, »da sem bila pred kakima dvema ura- ma pri njej, in ko sem ravno hotela oditi, je prišla neka ženska, ki je hotela govoriti z bolnico.«

»Ženska?« jo je prekinil Everard.

»Da. Jaz sem jo peljala k Blanki, ki jo je radostno sprejela. Komaj jo je zagle-

Orli iz Lašč.

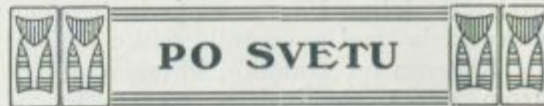
»Nekaj je manjkalo,« so dejali ljudje, ko so se vračali od vstajenja Veliko soboto iz Lašč domov. Pa je res nekaj manjkalo, pogrešali smo naše vrle Orle, ki so lansko leto tako povzdignili vsako slavnost; a strela vojske jih je razkropila po širnem polju krvaveče domovine. Petnajst jih je odšlo braniti domovino, na čelu jim njihov mnogozaslužni brat predsednik, sedaj c. kr. vojni kurat Jernej Hafner (1), Škulj Anton z Griča (2) je menda še krepak in zdrav na juž. bojišču, od Pucelj Antona iz Vel. Slevice (3) ni že dolgo vrsto tednov nikakega glasu, Košir Janez (4) je pred kratkim odinil vežbat se za krvavi ples; Jelenc Ivan (5), tajnik posojilnice in hranilnice, navidez slaboten in bolehav, je s čudovito vztrajnostjo prenašal vse vojne napore, dokler ga ni sovražni Rus odpeljal v svoje ozemlje; Rotar Janez iz Dvorske vasi (6) se še hrabro bojuje v Karpatih in istotako vztraja že od začetka, pri pretresajočih havbicah, še vedno zdrav in čil, naš sedanji načelnik Franc Petrič (7) iz Vel. Lašč. Po domovini vzdihuje v rusko ujetništvo odpeljani Ahačevčič

Iv. iz Dvorske vasi (8), s katerim deli enako usodo Škulj Stefan (9). Naš vrli »Konsumski Jože« Brodnik (10) orje in seje na južnem bojišču, pa se vendar večkrat spomni svoje ženke in male Atice, ki pravi, da »oček v vojski Srbe strela«. Novak France iz Hlebč (11) se je že menda privadil risanici in zato hajd med bojni grom. Podboj Ivan (12) je izdihnil blago dušo, zadet od krutega šrapnela, pa spremil ga je in šel je za njim njegov zvesti in prisrčni prijatelj, junak v duhu in resnici, naš nadebudni brat Anton Vesel iz Vel. Slevice (15), kateremu je tudi morilna krogla pretrgala nit življenja. Vrnita se vsaj vidva, Dolžina Alojzij (13) in Zakrajšek Matic (14) in pripeljita seboj vse druge drage, da bo naše veselje zopet pri Vas, dragi bratje »Orli«.

Plaz na Križki planini.

Dne 25. marca t. l. se je odtrgal plaz na južnovzhodni strani Krvavca ter zasul Križko planino z nad 7 metrov debelo snežno plastjo ter porušil pastirsko stajo, kočjo in dva hleva. Križka planina je last Križke grajščine pri Kamniku ter jo ima v najemu živinorejska zadruga na Homcu.

Planina ima krasno lego in sočnate pašnike ter bujno planinsko floro. V turistiki je velikega pomena, kajti iz nje peljejo pota na najrazglednejše vrhove kamniškega predgorja: Krvavec (1853 m), Veliki Zvoč (1964 m) in Košutino (1990 m).

Svetovna vojska.

Zadnji čas se je rusko prodiranje v Karpatih ustavilo. Od 20. marca so Rusi z veliko premočjo srdito napadali naše postojanke kljub velikanskim izgubam, ki so jih morali pretrpeti. Ko je padla trdnjava Pžemišl, so poslali tudi svojo oblegovalno armado v Karpate. Posebno hudi boji so se bili v dolinah Laborce in Ondave, kjer so hoteli Rusi za vsako ceno prodreti našo obrambno črto. Le izredni hrabrosti ter vztrajnosti in požrtvovalnosti avstrijskih čet gre zasluga, da se to ni zgodilo.

Ko je sovražnik uvidel, da so na tem delu bojnega polja njegovi poskusi brezuspešni, se je vršel proti prelazu Užok.

Delo slovenskih pionirjev na bojnem polju v Karpatih.

Utrjevanje zakopov.

Napenjanje žičnih ograj.

dala, je vsa zardela in me prosila, naj odidem.«

»Kakšna je bila ta tuja ženska?«

»Stara kakih štirideset let, rjavih las, srednje velika.«

»To je Volkulja!« je zamrmral Everard.

»Jo poznate?«

»Da, da... In kaj je bilo potem?«

»Potem sem se vrnila domov. Ne morem reči, da bi se mi ta obisk zdel kaj sumljiv. Kmalu potem se je vrnil tudi moj mož, ki mi je rekel, da stoji pred hišo zaprt voz. Potem sva kmalu legla spat.«

»Ali je to vse, kar veste?«

»Vse.«

Ko je ženska končala, se ji je Everard zahvalil in je odhitel v svoje stanovanje. Leon ga je še vedno čakal.

»Ste kaj zvedeli?« je vprašal nestrpno.

»Ničesar. Ženska ne ve mnogo, toda jaz sem uganil. Odvedla jo je Volkulja.«

»Ali je to gotovo?«

»Kmalu se bom prepričal. O, odgovor mi bodo morali dati, vrniti mi hčer...

ali —« Everard je grozeče zamahnil z roko. Njegova jeza je bila strašna, v očeh so se mu kresali hudi bliski. Odločno je stopil k vratom.

»Kam greste sedaj?« ga je vprašal Leon, ki se je bal, da stori v svoji strasti kaj nepremišljenega.

»Blanko grem iskat.«

»Saj ne veste, kje je.«

»Ne vem sicer, kje je, a bom znal poiskati razbojnike, ki jih sumim, da so jo odvedli,« je odgovoril Everard odločno.

»Preveč ste razburjeni, jeza se Vas je polastila... morda bi bilo bolje, da počakate, dokler se ne umirite.«

»Čakam naj,« je dejal Everard trpko posmehljivo, »s tem nestrpnim srcem, ki mi hoče prsi razbiti? Z Bogom!«

Leon ga je še skušal pridržati, toda nesrečni mož ga je pahnil, odšel skozi vrata in odhitel po ulici.

Pet minut pozneje je bil pred nizko hišo, ki ni bila na dobrem glasu v okolici in ki jo je iz prejšnjih časov natančno poznal. Hiša je bila trdo zaprta. V sobah ni bilo videti nobene luči. Toda Everard je

dobro poznal od prej prebivalce te hiše in se je obrnil proti skritim vratom, ki so vodila na vrt, ležeč za hišo.

Z dobro pomerjenim udarcem je vrata omajal, potem se je naslonil z vso močjo svojih silnih pleč nanje in je bil kmalu na vrtu. Nato se je obrnil proti poslopju, čigar pritlična okna so se takoj razsvetlila, kakor hitro je začel razbijati na durih.

»Kdo je?« je kriknil iz hiše hriprav in grozeč glas.

»Odpri, tepec!« je odgovoril Everard.

»Pa kdo si?«

Everard ni več čakal, marveč je pri hišnih vratih storil isto, kar je storil že prej na vrtu. Vrata so se vdala in Everard je stopil v pritlično sobo.

Tam je bilo zbranih pet ali šest mož, ki so vsi ob njegovem nenadnem vstopu planili pokonci. Toda eden izmed njih je prišleca že bil spoznal ter mu stopil na-proti.

»Everard!« je vzkliknil in mu iztegnil roko.

Toda Everard ga je mrzlo zavrnil:

»Ne iščem tebe!«

Ker z napadom naravnost ni mogel nič opraviti, je skušal tukaj našo armado obkoliti. Pa tudi ta poskus se je izjalovil. Rusi so med svojim prodiranjem prišli med dva ognja in bili odbiti; mnogo jih je bilo ujetih. Tudi nad mestom Patak-Ujfalom so bili Rusi, ki so hoteli tukaj prodreti v dolino Ung, zavrtnjeni. Pri obeh poskusih je imel sovražnik velike izgube.

Severno od Tuholke, ki leži nad prelazom Vereš, so Rusi že meseca februarja zasedli višine, ki obvladujejo doline rek Opor, Strij in Orova. Rusi so te višine močno utrdili, toda zavezniškim četam se je vendar posrečilo, da so si jih zopet osvojile. Tu so imeli Rusi velikanske izgube — in od tedaj so ponehali napadi na celi karpatski fronti. Naravnost čuditi se moramo, da so mogle avstrijske čete vzdržati svoje postojanke kljub ogromni ruski premoči. Nasprotno pa vidimo, da Rusi niso dosegli nobenih trajnih uspehov kljub velikanskim žrtvam ljudi in municije, ki jim v svetovni zgodovini ni para. Nekateri cenijo ruske izgube v Karpatih na 100.000 mož. Samo v bojih za Duklo je padlo baje 50.000 Rusov.

Vendar pa ni to edini vzrok, da so Rusi zadnji čas nekoliko odnehali pri svojih napadih v Karpatih. To je povzročila najbrže tudi izprememba na rusko-poljskem bojišču. O generalu Hindenburgu že dolgo časa ni ničesar slišati, kar je — kakor trdijo tisti, ki poznajo njegovo taktiko — znamenje, da se pripravlja na nove bitke, s katerimi hoče sovražnika presenetiti. Rusi so morali morda odpustiti del svojih čet na Rusko-Poljsko, da jih možen Hindenburgov napad ne najde nepripravljenih.

Na zahodnem bojišču v Franciji in Flandriji se je vršilo zadnji teden mnogo manjših bojev, ki pa v splošnosti niso položaja nič izpremenili. Zadnji čas se opaža, da Francozi odločneje napadajo in da se morajo

Nemci večinoma omejiti na obrambo.

Tudi pretekli teden ni prinesel v Dardanelah nič no-

vega. Z obstreljevanjem je francosko-angleško brodovje ponehalo, deloma vsled težkih izgub, ki jih je pri tem pretrpelo, deloma zato, ker je sedaj bolj potreben napad s suhega. Kakor poročajo, je vzrok miru pred Dardanelami tudi dejstvo, da zahtevajo Rusi morsko ožino izključno zase. Obenem se pa širijo vesti, da trojni sporazum še vedno pripravlja napad na Carigrad s četami na suhem.

Spor med Japonsko in Kitajsko ni poravnan in je za enkrat še malo upanja, da se mirno reši. Japonci so stavili nove zahteve, naj jim Kitajci prepuste opirališča za brodovje v kitajskem morju.

»Orel« v Vel. Laščah, skoro vsi člani sedaj v vojni službi.

Plaz na Križki planini. Zgoraj prejšnja planinska koča. Spodaj plaz X, ki je kočo podrl in zasul.

»Koga pa?«

»Pred nekaj dnevi sem videl Volkuljo v tem okraju; prihajala je pogosto semkaj in mora biti tudi nocej tukaj — ali mi boste vsaj vedeli povedati, kje je.«

Po teh besedah je Everard ostro pogledal svoje poslušalce. Ti so nekaj trenutkov molčali, kakor v zadregi, in nekaj pogledov je skrivaj švignilo k vratom sosednje manjše sobice.

Everard se je hotel obrniti tja, ko so se vrata odprla. V njih se je prikazal Balkam.

Everard je kriknil zadovoljstva in je planil proti njemu.

»Torej se vendarle nisem motil!« je dejal z glasom, polnim blaznega veselja. »Tudi Volkulja mora biti tukaj!«

»Ni je več,« je odgovoril Balkam.

»In Blanka? ... Ali veš ti, kje je Blanka?«

»Morda vem ... Glejte, Everard, stopiva sem v sosednjo sobico — tam se bova laže pogovorila.«

Potegnil je Everarda s seboj in je skrbno zaklenil vrata.

VII. Kri.

Balkam se je obnašal slovesno in počasno, kakor vedno, kar vročkrvnemu in nestrpnemu Everardu ni moglo biti po volji.

»No torej!« je dejal, ko sta bila sama. »Rekel si, da se imava nekaj zmeniti. Sedaj govori!«

Balkam se je naskrivaj nasmehnil. »Umirite se,« mu je dejal hladnokrvno; »dobro razumem, da Vas je to, kar se je zgodilo, moralo razburiti. Toda ...«

»Ne izgublaj časa, ne trati besed!« ga je prekinil Everard. »Kje je Blanka? Ti veš in mi boš na mestu povedal.«

»Ne vem, kje je sedaj Vaša hči,« je odgovoril Balkam. »Pač pa sem slišal govoriti o njej.«

»Kdo je govoril o njej?«

»Volkulja.«

»Ali jo je ona odvedla?«

»Tako sodim.«

Everard je jezno zaklel. Kar je začel govoriti z Balkamom, ga je dušila divja togota. Iz njegovih nejasnih, dvoumnih be-

sedi je sklepal, da mu mora biti vse dobro znano.

Na mizi pred njim je ležal odprt nož, na katerega mu je pogled nehote uhajal med pogovorom. Sedaj se je z odločno kretnjo naglo polastil orožja.

»Čuj,« je dejal z glasom, ki je drhtel besnosti. »Ti skušaj pridobiti časa in me hočeš imeti za norca. Jaz hočem vedeti vse in takoj. Govori resnico ali te, pri moji veri, ubijem kakor psa.«

Everard je vstal in stopil korak bliže k Balkamu, ki se je začel bati svojega divjega tovariša.

»Saj ne vem ničesar ...« je dejal v zadregi.

»Govori!« je ponovil Everard še bolj grozeče.

»Jaz nisem odvedel Blanke.«

»Kdo pa?«

»Volkulja ... mislim.«

»In kdo še?«

»Oče Golin in Filip.«

»Še kdo drugi?«

»Nihče več.«

(Dalje.)

Avstrijci napadejo v Gozdnatih Karpatih ruski tren.

Žene na bojišču.

Dopisnik velikega dunajskega lista je na svojih potovanjih po Galiciji in Ogrskem večkrat srečal žene in dekleta, ki so iskale može, sinove, ženine, brate. Odšle so od doma — piše dopisnik — zapustile svoje hiše, družino in znance ter toliko potrebnih, koristnih in ljubih jim stvari, trpele so, mnogo prestale in vse samo zato, ker so ljubile. Slednjič so vendarle prišle do cilja.

Prvič sem jih srečal v Karpatih. Dolgi vojaški vlak se je ustavil na majhni postaji. Stotnik, ki je vodil vlak, je ravno pripovedoval o besnem bajonetnem spopadu za višino, ki je obvladovala važno cesto. Tedaj naenkrat vstopi v naš oddelek mlada gospa. Mi smo v tem od-

delku sedeli že štirideset ur nepretrgoma in tesno stisnjeni; če se je kdo drznil vstopiti k nam, smo ga trdo odgnali. Sedaj so vsi molčali. Gospa je imela v eni roki veliko torbo, v drugi obširen nahrbtnik. Obraz ji je bil vsled težkega bremena nekoliko razgret, veter ji je bil na čelu razmršil lase. Nadporočnik, ki je sedel poleg mene in ki je ravnokar bil vzkliknil: »Kako krasna je vojska! Samo moške, samo brade in zgolj orožje!« — je prvi skočil pokonci, napravil prostor in hotel gospé pomagati. Ona je s pogledom hvaležno odklonila njegovo pomoč in je z naporom spravila svojo prtljago na predal. Potem je tiho sedla. Mi smo se spogledali; drug drugega smo molče izpraševali: »Kdo je to? Kaka učiteljica, morda ekspeditorica, ki se vrača v svojo

domovino?« Nehote smo se vsi ozirali nanjo; ona je čutila naše poglede in bili so ji neprijetni.

»Gospod stotnik,« sem dejal, da obrnem splošno pozornost drugam, »hotel sem še vprašati, kateri polki so se udeležili bajonetnega boja, o katerem ste nam ravnokar pripovedovali?«

Gospod stotnik jih je posamezne naštel. Gospa je poslušala; naenkrat mu seže v besedo:

»Torej je tudi . . . sti polk bil tam? Ali poznate ta polk? Moj mož, nadporočnik V., služi pri njem.«

Ljubeznivi stotnik je pripovedoval vse, kar je vedel o polku, in jaz menim, da si je, ko ga je gospa vedno nanovo izpraševala o vseh podrobnostih, marsikaj lepega izmislil, samo da jo pomiri in potolaži.

Prihajala je iz majhnega mesteca na Solnograškem. Takoj v začetku vojske je njen mož, višji uradnik, moral k vojakom in je s prvimi odrinil na bojno polje. Pozneje je obolel za nalezljivo boleznijo

Vrniti se ni mogla; ostala je nekaj dni v mali vasi. Vedno nanovo je hodila na postajo — podnevi in ponoči — dokler ni slednjič preprosila nekega stotnika, ki je vodil vojaški vlak, da jo je vzel s seboj. In

sedaj, kajne, in več daleč od svojega moža? ... Vse je trepetalo na njenem lepem, ozkem obrazu, ko je o tem govorila.

Še mnogo ur smo se peljali s to mlado gospo. Pri Jablonici se je slednjič poslovila od nas.

Kasneje sem v Karpatih in v Galiciji pogosto naletel na take ženske. Kljub strogim predpisom ne odnehajo toliko časa, da se jim posreči priti do cilja. Pri tem so vztrajne in zvičajne kakor — ljubeča ženska. — Najbolj ginljivo je bilo srečanje z materjo. Bila je stara kakih šestdeset let. Njen edinec je bil na bojnem polju in že več tednov ni dobila od njega nobenega poročila. S skrbipolnim vprašanjem, ali je še živ, je že dolgo vrsto dni popotovala in je govorila samo o njem, o njegovih otroških letih, o njegovem življenju in o navdušenju, s katerim je odhajal na vojsko. Bila je ponosna nanj. Dobil je že srebrno hrabrostno svetinjo; a v istem srcu, v katerem je bil ponos, je prebivala tudi težka skrb za njegovo usodo. O, materam je sedaj morda najhujše!

Ko sem se vračal, je v sosednjem vagonu zopet sedela taka mati. Prišla je bila k svojemu otroku, da ga po dolgem času zopet vidi, in rada bi pretrpela trojne muke in napore, če bi ga mogla objeti. Toda prišla je prepozno. Ravno preden je prihitela, je padel v boju. In sedaj je žalostna nesla nazaj vse, kar je bilo sinu namenjeno.

Težki so boji, ki jih bije mož na bojišču. In vendar so morda še težji tisti, ki jih bije žena v svojem srcu.

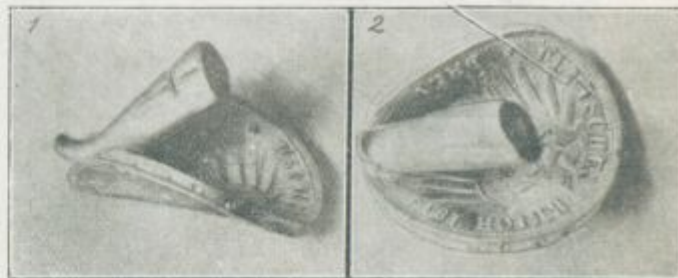
Križ zadet od granate. V bližini bojišča v Lotaringiji je stal sredi polja na skali križ. Med točo krogel je priletela francoska granata tudi do tega križa in ga zadela, toda tako, da je odbila le križ sam, medtem ko je Odrešenikovo telo ostalo nepoškodovano. Ta križ je potem fotografiral princ Viljem Hohenzollern.

in ona ga ni smela obiskati. Komaj je ozdravel, je odšel zopet v boj. Dolgo časa ni ničesar slišala o njem, dokler ni pred nekaj tedni prejela dopisnice, na kateri ji sporoča, da je zdrav, da pa od mraza mnogo trpi. Lotilo se je je nedopovedljivo hrepenenje po njem, hotela ga je videti — in naenkrat se je odločila: k njemu pojdeš na bojno polje! Kako, tega še sama ni vedela, pa ji tudi ni bilo mnogo mar. »Moram!« si je rekla. In je odptovala.

Od začetka ni bilo pretežko, todažko se je približala krajem, kjer je bila vojska, so se začele težave. Najprej je pustila svoje mnoge in težke kovčge, ki jih je vzela s seboj. Samo nekaj toplega perila zanj — in nekaj najljubših mu jedi, ki jih je sama pripravila, je še imela pri sebi. Od proge do proge je z vsiljivimi prošnjami izmoledovala od postajnega poveljnika dovoljenje, da se je smela peljati dalje. Enkrat so ji odiočno odrekli. Prosila je vse uradnike od postajnega čelnika do vlakovodje, toda odločilno besedo je imel poveljnik in ta je bil neizprosni. Pripovedovala nam je, kako ji je bilo pri srcu, ko se je vlak odpeljal s postaje, kako je zrla za njim, ko ji je že zdavnaj izginil izpred oči.

Edisonov podmorski čoln.

Šele sedanja vojska je pokazala, kako važno orožje so podmorski čolni. Saj smo doživeli, da velikansko angleško brodograd

Denar, rešitelj življenja. Čeprav imajo krogle sedanjih pušk, s kakršnimi so opremljene moderne armade, velikansko moč. vendar se večkrat zgodi, da jih kak slučaj zadrži. Rado se dogodi, da se krogla zapleče v kak predmet, ki ga ima vojak v žepu, in da ostane v njem. Znano je, da so tobaknice, debelejšje knjige, denarnice že marsikomu rešile življenje. Naša slika nam kaže, kako se je nekemu nemškemu vojaku zadrla krogla v novc 3 mark ter ga zvila, toda pri tem izgubila svojo moč in obtičala. Denar je fotografiran od obeh strani.

nič ne opravi proti številni nemški podmorski mornarici. Vendar pa ni podmorski čoln nevaren samo sovražniku; on nosi nevarnost tudi v sebi, tako da njega posadka pri vsaki vožnji pod vodo tvega lastno življenje. Marsikateri podmorski čoln se je potopil, ne zadet od sovražnika, marveč ker so škodljivi plini zadušili posadko. Nevarnost pa prihaja od električnega akumulatorja, ki se nahaja v notranjosti čolna.

Če plove čoln vrh vode, tedaj ga žene motor, kateri obenem polni akumulator v trebuhu ladje; če se čoln potopi pod vodo, ga žene v akumulatorju nabrana elektrika. Akumulatorji pa imajo svinčene ploče in žvepleno kislino — in tu je nevarnost. Če se namreč akumulatorji poškodujejo, tako da pride voda vanje, se začno razvijati strupeni plini, ki človeka v kratkem času zaduše.

Vsi dosedanji poskusi, zgotoviti varen akumulator, so ostali doslej brezuspešni. Edison, veliki angleški iznajditelj, pa trdi, da se mu je posrečilo sestaviti močan in popolnoma varen akumulator, in da je z njegovo iznajdbo ta notranja nevarnost podmorskih čolnov odpravljena. Morda se bo pokazalo, da Edisonova iznajdba še ni popolna in da jo bo treba izboljšati, vendar pa v splošnem smemo verjeti v njegov novi akumulator, kajti o Edisonu vemo, da svoje iznajdbe več let preizkuša, preden nastopi z njimi v javnosti.

Poveljništvo ameriškega brodogradnja se je že začelo pečati z Edisonovim akumulatorjem; več mesecev so novi stroj na najrazličnejše načine preizkušali. Edison sam ga je baje izpopolnjeval osem let in je pri tem porabil skoro deset milijonov kron.

Sad dolgoletnega Edisonovega dela je prav zadovoljiv. Priprava je zelo preprosta. Edison je slednjič našel nadomestilo za svinec in žvepleno kislino; ustavil je druge tvarine, katere ne proizvajajo nobenih strupenih plinov.

Zlasti pa je občudovanja vredna trdnost in trežnost novega akumulatorja, kajti

Nočni boj avstrijskih in ruskih čet v nekem bukovinskem mestecu.

kljub najtežjim preizkušnjam se ni niti pokvaril, niti razbil. Edison je del svoj akumulator na vozilo, podobno avtomobilu; vozilo z akumulatorjem se je petstokrat zapored zaletelo v zid s hitrostjo 22 kilometrov in — akumulator je vse to prenesel. Napravili so še drugačen poskus. Motor je spustil akumulator dvamilijonkrat iz višine 2 centimetrov na tla — to gibanje odgovarja najhujšemu pretresanju — in priprava je ostala nepoškodovana. Ko je prišel akumulator v roke ameriške mornariške uprave, so še preizkusili, ali more prenesti zibajoče gibanje podmorskega čolna. Deli so ga na stojalo, ki se je tako zibalo kakor podmorska ladja med vožnjo. Tako se je akumulator zibal četrt leta — brez vsake škode.

Da je Edisonov akumulator v tem oziru popolnoma zanesljiv, so enoglasno potrdili ameriški častniki, ki so bili navzoči pri teh poizkusih. Edison sam sodi o svoji iznajdbi zelo povoljno, kajti on meni, da se njegov akumulator, če se z njim prav ravna, rabi lahko brez škode štiri do osem let.

Pisateljska revščina. Alešovec sreča nekoč Haderlapa, ki je z nenavadnim izrazom na obrazu prišel njemu naproti. V desni roki je držal krajšo pipo, iz katere je pušil, v levici je nosil drugo, precej daljšo.

Pred kužnim znamenjem na Skaručini.
»Kuge, lakote in vojske — reši nas, o Gospod!«

Noči brez spanja.

Najprijetnejša uteha, ki jo imamo ljudje, je spanje. Kakor novorojeni, pomlajeni, okrepcani se vzbudimo po zdravem spanju, kako trudni, slabi in nevoljni pa vstanemo, ako nismo ponoči nič spali. Noči brez spanja imamo pogosto vsled vajanosti krvi, nervoznosti, prevelikega napora itd. ali vsled revmatskih, protinastih, nevralskih bolečin, glavo-, grlo- ali zobobola, in v vseh teh slučajih je priporočljivo odpraviti vzrok nespečnosti

»Za božjo voljo, kam pa vendar?!« ga vpraša Alešovec zelo začudeno.

A Haderlap mu prosto odvrne:

»Prijatelj, čemu se čudiš? Ali ne vidiš — selim se!«

Tegethoffove rokavice. Slavni admiral je očital nekega viharnege dne mlademu častniku na ladji, da nima čistih rokavic. Častnik se je izgovarjal, da ni hotel mučiti ob takem vremenu svojega sluga s pranjem rokavic. Tegethoff je vzel iz žepa lepo bele rokavice in jih je podal častniku: »Vzemite te tačas — opral sem jih sam.«

Lovci med seboj. O nedavno umrlem florentinskem gledališkem kritiku Jarru, ki je bil znan po vsej Italiji zaradi svojega zbadljivega peresa in katerega so se ravno zaradi tega vsi bali, pripoveduje neki prijatelj naslednjo zgod-bico:

Nekoč sem naletel v neki gostilni na markiza Torrigiani, slavnega lovca. Govorili smo o lovu in nekdo je omenil, da je vedno manj takih ljudi, ki znajo dobro posnemati glasove posameznih živali. »Jaz sem imel znanca,« pravi nato nekdo iz družbe, »ki je znal tako dobro posnemati glas škrjanca, da je takoj priletela jata škrjancev, kakorhitro se je oglasil.«

»To še ni nič,« pravi Jarro. »Jaz sem imel prijatelja, ki je znal tako dobro posnemati petje petelina, da je solnce, če je zapel zvečer, takoj izšlo, v prepričanju, da je že napočilo jutro.«

Gospodar. Stara indijska bajka pripoveduje: Mlad mož je prišel k svojemu očetu in vprašal: »Kdo je gospodar v hiši, žena ali mož?« — Oče se je nasmehnil in je izročil sinu voz, dva konja in sto piščancev, rekoč mu:

»Pojdi, moj sin, po svetu, ustavi se, kjerkoli vidiš zakonsko dvojico, in vprašaj, kdo je pri njih gospodar. Ako je žena, ji daj piščice, ako je mož, mu daj konja.«

Mladi mož se ni vozil dolgo in ni izpraševal dosti, pa je bil že ob devetindevetdeset piščet. Z zadnjim piščetom se pripelje pred kmetijo v samoti in vprašuje po navadi, držeč že piščice v roki. Ali kmet se odreže ponosno:

»Gospodar v hiši sem jaz, to je vendar jasno.«

Mladi mož je rahlo dvomil: »Mi dokažeš?«

»No, seveda,« je trdil samozavestni kmet in je poklical ženo, ki je pritrdila vneto, da je mož gospodar v hiši.

»Zares?« se je začudil mladi mož. »Izberi si konja ti edini, srečni!«

Kmet je izbral rjavca.

»Vzemi ga!« mu je velel mladi mož in kmet je hitel izprezati konja. Ali žena je premotrila konja in je poklicala kmeta v stran. Ko sta se nekaj časa polglasno pogovarjala, je rekel kmet:

»Bom pa le rajši vzel belca.«

Mladi mož se je razjezil: »Tudi ti si ženski hlapec. Povsod gospodari žena, skrito ali očito. Piščice je za žensko, za moža je konj — a kje je mož?«

Dal je zadnje piščice in se vrnil s konji k očetu.

Entente cordiale. Bismarkova hči je slišala večkrat te besede, vprašala je svojega očeta, kaj pomenijo. Bismark se je zamislil: »To je težko pojasniti! Glasi se, od srca spo-

Belgijski kralj Albert I.,
ki ga smatrajo za kandidata bodoče francoske kraljevske krone.

razumljeni ali »srčni sporazum«, pomeni pa vse kaj drugega. No, glej: Bila si danes na dvorišču, ko sem prišel davi z Neronom s sprehoda. Diana je glodala na dvorišču mastno kost in ti si jo gledala. Nero je zagledal vabljivo kost in planil po njej. Diana se je zakadila vanj. Tako sta se zgrabila. A jaz sem odpodil s palico oba psa od kosti, ki je ostala sredi dvorišča. Psa sta gledala poželjivo nanjo, upala se nista do nje, ker sta se bala moje palice in medsebojne ljubosumnosti. Take reči se imenujejo pri diplomatih »prirčen sporazum«.

Sezimo bolj po sladkorju. Za slabotne in suhe ljudi, tudi za otroke je sladkor velike redilne važnosti. Neki zdravnik je poskušal to več časa pri svojih bolnikih, dajal jim je po 50 do 300 gramov sladkorja na dan. V enem tednu se je povečala telesna teža bolnikova za poldrug kilogram. Sladkor se uživa lahko na tešče, po kosilu, kakor komu bolj prija. Silno redilno je mleko s sladkorjem. Kdor ga ne more, naj dene v mleko ščepec kumine. Na potovanju, na vojaških vajah, na napornih hribovskih potih je sladkor dober tovariš, ki odstrani hipoma utrujenost. Japonski vojaki so imeli v rusko-japonski vojni vedno pri sebi sladkor. Zdaj, ko sta kruh in moka tako silno draga in redka, je kosček sladkorja cenejši kakor kosček kruha. Mnogo jih je, ki imajo porabo sladkorja za potrato, a pogledjmo v hiše, kjer ga porabijo dosti, in videli bomo, da so ljudje v teh hišah močni in rejeni. Sladkor grizti ne velja pri nas za možko, bolj možko je vleči vase škodljiv tobakov dim. Posebno naše dni je postal sladkor zelo važno redilo, ki nam nadomestuje kruh; dokler ima-

s Fellerjevim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid«. Priporočamo ga lahko iz lastne izkušnje, ker vpliva pomirjevalno, osvežujoče, hladeče, krepi živce, odpomore pri glavobolu in migreni, povzroči mirno, enakomerno spanje in se je tudi v mnogih drugih slučajih izkazal kot izborno domače sredstvo.

To se razvidi najbolje iz tega, kako sodijo o njem zdravniki, izmed katerih piše gospod dr. M. David, mestni zdravnik v Sieniavi pri Jaroslavu, da Fellerjev fluid z znamko »Elsa-Fluid« najtopleje priporoča. Gospod dr. Neugebauer, Dunaj, VIII., Laudongasse 42, piše, da je nekemu 33 letnemu,

na klerozii arterij bolehačemu možu svetoval Fellerjev fluid z znamko »Elsa-Fluid« in da je ta pacijentu dobro služil.

Nasim čitateljem lahko samo priporočamo, naj imajo vedno v zalogi to oživljajoče domače sredstvo, kar je jako lahko, ker stane 12 steklenic samo 6 kron franko.

Obenem se lahko naročijo preizkušene odvajalne, kri čisteče rabarbarjeve kroglice z znamko »Elsa-Pillen«, 6 škatlic za 4 krone 40 vin. franko, in sicer oboje pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsaplaz 331 (Hrvatska).

... gillr.

mo zaloge sladkorja, se ni bati opešanja in lakote, želeli bi bilo samo, da bi se glede na veliko potrebo ljudstva znižala sladkorju cena. Barvane sladkarije pa so otrokom in odraslim strup; pri kupovanju sladkorčkov izberi vselej nebarvane. Medeni, citronovi, ječmenovi, smrekovi, kašujevi in tropotčevi sladkorčki so najbolj priporočljivi. Za kašelj in grlo so zelo dobri z mentholom politi sladkorčki, ki desinficirajo grlo. Izvrsten je kandis ali kandiran sladkor. Ječmenove in mahove sladkorčke si pripravi vsak lahko sam doma.

Med, zelo važno hranivo. Žlica medu ima več redilne moči kakor jajce ali desetinka mleka. Med je hrana, ki se prebavi najhitreje, ker se izpremeni takoj v kri. Kila govejega mesa ima 1003 kalorij ali redilnih enot, kila kurjih jajec brez lupine ima 1613 kalorij, kila medu ima 3075 kalorij. Te številke nam dokazujejo dovolj. Kjer je med, tam je zdravje in moč. Med ugaja otroku in starčku, koristi zdravim, zdravi bolne. Za krvotok, kašelj, jetiko, rane v drobu, zunanje rane, očesne bolečine, opešane živce, nahod in influenco, vročinske bolezni je najboljšo zdravilo med, ali sam na sebi ali na mleku, pri rožah. Sirov med ne prija vsakomu. Treba ga je torej prevreti in v vodi in okisati s kapljo limone. To je izvrstna pijača za žejo, trud in bolezn. Prejšnje čase so pridelovali, prodajali in uživali na Kranjskem več medu kakor zdaj. Skoraj vsaka hiša je imela uljnjak. Sladkorja niso poznali, sladili so jedi z medom, pekli so medene kolače in pili medico. Zdaj se vse pritožuje, da je med tako drag; če pa upoštevamo njegovo redilno in zdravstveno moč, moramo reči, da ni predrag v primeri z drugimi živili.

Kajenje z brinjem, sladkorjem ali s čim drugim se zdi marsikomu smešno. Profesor Trilbert na Pasteurjevem zavodu v Parizu je dožgal, da zamore sopari, ki se razvijajo pri kajenju s sladkorjem, kali bolezn. S sladkorjem dimom je zamoril v pol ure kolerne, legarjeve in jetične kali ali zametke. Meso, ki je imelo že duha, se je popravilo v sladkorjevem dimu. Tako potrjuje veda marsikatero staro navado. Kajenje ali podkajanje uživa pri našem ljudstvu veliko zaupanje, kadi se z različnimi stvarmi; podkadi se glava ali posamezen del telesa, celo telo, obleka, perilo, postelja. Mati podkadi plenic, da bi ne škodil otroku mrak, dekletke si podkadi boleče zobe z orehovo luščino, božjastnemu podkade s kurjim peresom, omedlelemu z debelim papirjem ali pavolnato krpo. Dim žgane kave prežene nahod in glavobol, brinjev dim prežene trganje, dim smole ozdravi pljuča, lavorjev dim ustavi krče, belenov dim pomaga za naduho. Vsakdo je že čutil, kako vpliva dim te ali one snovi na njegovo zdravje; če nam škoduje dim tovarn, nam koristi lahko dim zdravilnih snovi; če je brinjev dim dober, da ohrani in razkuži meso, zakaj bi ne imel moč, katero so mu pripisovali od starih časov sem, kot odganjevalec bolezni. Gotovo izvira kajenje z dišečimi smolami, ki je navada v orijentu, kajenje po svetiščih, le iz namena, da se prepode od hiš in svetlišč zli duhovi bolezni.

GOSPODINJA

Radič. Ta grenkljata zelenjava je marsikomu popolnoma neznana, dasi je nje uživanje zdravju jako ugodno in je nje pridelovanje brez posebnega stroška in truda. Okoli Gorice in Trsta vidiš cele njive radiča, pri nas je komaj tu in tam kaka leha. Radič spada k polenti kakor zabela k jedi, in ker se moramo letos bolj sprijazniti s polento, se moramo seznaniti tudi z radičem. Radič vpliva izborna na prebavo in na kri, zato ne škodijo trda

jajca, fižol ali močnata jed, če ješ zraven radič. Sploh je dosti bolj zdrav kakor navadna ločika ali salata. Več ljudi toži, da jim je pretrd. Mlad radič ni trd; treba ga je večkrat porezati, potem je radič vedno mlad in mehak. So tudi različne vrste. Najgrenkejša je navadna, bolj podolgovatih in ozkih listov, ki je zamolklo zelena in rjavo pikasta. Zelo dober je radič, ki ima okroglaste, vedno zelene liste. Radič se seje lahko jeseni ali zgodaj pomladi, za mrz in dež ni občutljiv. Star radič se pripravi lahko kakor špinača, ali se zabeli namesto z oljem z raztopljeno slanino in kisom. Trde niti je treba iztrebiti. Radič se mora bolj prežvečiti kakor salata.

Zmečkan fižol. Kjer dobe otroci opoldne tečno kosilo, ne tišče ves popoldan za kruhom. Tečna jed, ki napase želodec za več ur, je fižol sploh, posebno pa zmečkan. Ko je fižol kuhan, odlij vodo in ga stlači s polentačo. Zabeliš lahko z razbeljeno mastjo ali z žlico sirovega olja. Kepa takih žgancev nasiti in daje moč. Za fine mize in želodce je treba pretlačiti fižol skozi sito in zabeliti z oljem in limonovim sokom. Dober je vroč ali mrzel. — Pri fižolu se mora kuhati vedno lovor in česen. — Voda, na kateri se je kuhal fižol, ima dosti v sebi, zliti jo proč, je res potrata. Prežgi malo črne moke na zabeli in prevri na njej fižolovo vodo, deni malo majerona in česna in zakuhaj riža ali kaj drugega, ali vlij na posušen ržen kruh. — Tako je tudi porabna za juho voda, na kateri so se kuhali štruklji, doma narejeni makaroni, rezanci in podobno. Malo se pribeli, pa je cena in dobra juha.

Črni koren s sirom. Korenje obeli, obdrži v limono in deni v vodo, kateri si primešala malo kisa in moke. Ko je stalo pol ure, odlij, da ostane le malo vode, deni kosček sirovega masla, posoli in pari do mehkega. Ko je mehko, napraši z moko, daj žlico paradižnikove meze; ko se je pokuhalo, stresi v namazano kozo, natresi za dva prsta sira, polij s smetano in speci.

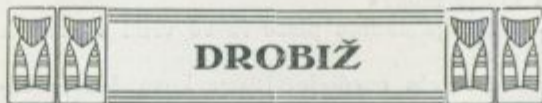
Cvetlice ostanejo sveže. Deni na liter vode 3 grame amonijaka in 3 grame jelenove soli ali ščepec solitarja.

Cvetno zelje boš imel dva do tri mesece, ako ne odrežeš celih glav, ampak pustiš listje in za oreh cvetja, ki se razraste zopet v glavo.

Cvetlice so se nabrale čez zimo glist in uši; skuhaj pest razrezanega divjega kostanja v $\frac{1}{2}$ l vode, prilij še $\frac{1}{2}$ l čiste vode, nesi lonec na dvorišče in močno zalij. Kar je črvov, bo zlezlo iz zemlje, uši bodo poginile.

Plevel na vrtnih stezah se ne razraste, če poliješ steze z raztopino solne kisline; del kisline na devet delov vode. Ponavlaj vsak teden.

Kaktus bo cvetel. Drži kaktus ves april v temničastem kotu gorke sobe in ga zalij samo enkrat v tednu z deževnico. Majnika postavi kaktus na solnce in zalivaj vsak dan po potrebi, raje manj nego več.

DROBIŽ

Slama kot živež? Vsled sklepa angleških državnikov, da se morata Nemčija in Avstrija izstradati, so začeli ljudje iskati novih sredstev za prehranitev. Tako so pred kratkim časopisi naznanili, da se je docentu na berlinskem vseučilišču dr. Friedenthalu posrečilo odkriti način, po katerem se dá iz slame napraviti užitna moka. Ta moka je baje lahko prebavljiva, tečna, redilna — in kar je glavno — poceni. Dr. Friedenthal trdi, da se more iz njegove slamnate moke prirediti razno pecivo, ki se po okusu nič ne razlikuje od pšeničnega peciva.

Kje se še nič ne vé o vojski? V notranji Afriki, v azijskih vaseh Tibeta in Himalaje je

še mnogo plemen, do katerih ni prišla vest o svetovni vojski. To ni nič čudnega, kajti ti rodovi nimajo nobene zveze z evropsko kulturo. Toda neki angleški list pripoveduje, da so tudi med kultiviranimi narodi ljudje, kateri še ničesar ne vedo o vojski. Pred kratkim je neka angleška jadrnica priplula v neko pristanišče v Južni Afriki; njena posadka je bila vsa presenečena, ko je v luki slišala, da se Anglija že šest mesecev bojuje. Ves ta čas je bila jadrnica na širokem morju. Med dežele, ki ničesar ne vedo o vojski, spada tudi otok Tristan de Cunha, ki leži sredi Atlantskega oceana. Na tem angleškem otoku prebiva kakih 80—90 prebivalcev, potomcev nekdanjih ponesrečenih mornarjev. K njim prihaja pošta samo enkrat na leto, prinese jim jo parobrod z Rtiča Dobre nade. Ta otok še ni dobil sporočila, da divja v Evropi velikanska vojska, in živi mirno dalje svoje skrito življenje, medtem ko vse druge dežele pretresajo grozote vojske.

Indijska žena, katere mož se bori v Franciji, se za časa moževe odsotnosti posti in pokori, da s tem obvaruje moža nesreče. Zgodaj zjutraj vstaja in se koplje v mrzli vodi še pred izhodom solca, potem gre v mokri obleki v tempelj, kjer izlije pred boginjo posodo mleka. Med vojsko skoro ničesar ne vé v veri, da njena pokora ščiti moža pred sovražno kroglo.

LISTNICA

Izpraševalcu o zdravilih. Vsa navedena sredstva dobite v dobri drogeriji ali, če jih ni tam, v lekarni. Če jih niste dobili, ste morda napak zahtevali.

Vanda. Poslane pesmi ne moremo priobčiti.

F. U. Koritna. Zahtevajte pri poštnem uradu dopisnico na osrednji poizvedovalni urad Rdečega križa, navedite o pogreščancu vse podatke in boste prejeli odgovor.

Pogrešata se:

Franc Repar, vojak 26. domobranskega pešpolka, 1. bataljon, 3. vojna stotnija, iz Anž pri Rajhenburgu.

Rudolf Kos, vojak 26. domobranskega pešpolka, 11. stotnija, iz Zdol pri Brežicah. Pojasnila sprejema Anton Kos, sluga, bogoslovno semenišče v Ljubljani.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovár.